

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Костадиновић, Светолија, Ивана
Датум и место рођења	19.10.1982. Минхен, СР Немачка

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Маркетинг
Звање	дипломирани економиста
Година уписа	2001.
Година завршетка	2007.
Просечна оцена	8,72 (осам и 72/100)

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Општа економија
Звање	мастер економиста
Година уписа	2009.
Година завршетка	2010.
Просечна оцена	10,00 (десет)
Научна област	Привредни развој и економска политика
Наслов завршног рада	<i>Економска анализа европског модела регионализације Републике Србије</i>

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Макроекономија
Година уписа	2008.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,73 (девет и 73/100)

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	<i>Пословна инфраструктура као инструмент нове индустријске политике Републике Србије</i>
Име и презиме ментора, звање	др Живорад Глигоријевић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-003/14-017 од 02.06.2014. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	314 + 25 (прилози)
Број поглавља	4 (четири)
Број слика (шема, графикона)	24 (двадесет четири)

Број табела	52 (педесет две)
Број прилога	одговарајуће изјаве кандидата

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Savić, Lj., Bošković, G., Kostadinović, I., (2010), Characteristics and Problems of the Development of Serbian Industry Under Transition, Facta Universitatis – Series Economics and Organization, 7 (2): стр. 151-161. ISSN: 0354-4699</p> <p><i>Крајем осамдесетих година прошлог века, Србија је постала средње индустријски развијена земља, са вредношћу ДПP per capita од близу три хиљаде долара. Међутим, дезинтеграција бивше СФРЈ (започета седамдесетих година прошлог века), предуга затвореност у оквиру националне економије, фаворизовање потрошње изнад реалних могућности, огромно задуживање у иностранству, монопол политике над економијом и погрешна стратегија развоја су, само неки, од важнијих фактора због којих је привредни а, пре свега, индустријски развој у Србији, почетком осме деценије, почео да посустаје. Догађаји у задњој деценији двадесетог века су довели до општег слома привредног и индустријског развоја Србије.</i></p>	M51
2	<p>Бошковић, Г., Костадиновић, И., (2011), Кластери малих и средњих предузећа—кључ економског развоја, савремени трендови у Европској унији: импликације за Србију, тематски зборник – Нови Сад: Висока пословна школа струковних студија, 54-68. ISBN 978-86-7203-122-5</p> <p><i>Мала и средња предузећа представљају окосницу развоја привреде, како развијених земаља, тако и земаља у развоју. Да би опстала на тржишту, ова предузећа морају стално градити нове конкурентске предности. Те предности се могу градити унутар самих предузећа, али и кроз сарадњу и повезивање између њих. Један од начина подизања ефективности пословања и ефикасности развоја малих и средњих предузећа, а тиме и њихове конкурентности и конкурентности укупне привреде, јесте стимулсање развоја кластера. Такав начин повезивања предузећа, посебно у области индустрије, доприноси не само складнијем регионалном развоју привреде, већ представља кључ укупног економског развоја. Индустријски кластери су, нарочито, последњих деценија у центру пажње, не само стручних кругова, већ и креатора економске политике, у смислу креирања програма за унапређење економског развоја и конкурентности националних економија. У центру пажње су региони који су, захваљујући кластерском удруживању малих и средњих предузећа, постигли значајан успех у поређењу са другим регионима у свету.</i></p>	M33
3	<p>Глигоријевић, Ж., Костадиновић, И., (2013), Индустријски кластери: важна полуга механизма за унапређење конкурентности индустрије, Наука+пракса бр. 15, Институт за грађевинарство и архитектуру, ГАФ, Ниш, стр. 5-13. ISSN 1451 – 8341</p> <p><i>Конкурентност индустрије односно питање њеног унапређења, у савременим условима, који су присутни у међународној трговини, добија све већи значај у свим земљама, без обзира на степен њихове развијености. У том смислу, сва индустријска предузећа, као носиоци индустријске активности, морају се ангажовати на унапређењу своје конкурентске предности. При томе, своју конкурентност, индустријска предузећа могу повећати путем предузимања бројних активности. Међутим, у тим активностима, које предузећа могу сама, то јест појединачно да изведу, постоје и одређене границе. Због тога је потребно да се индустријска предузећа (мала и средња) самоорганизују. Један од изражајних облика тог самоорганизовања, свакако, су индустријски кластери. Индустријска предузећа груписана у кластере имају компаративну предност, која се заснива на њиховој специјализацији, кооперацији, већој флексибилности и диверзификацији.</i></p>	M53
4	<p>Костадиновић, И., Петровић-Ранђеловић, М., (2013), Индустријски кластери као развојна шанса: искуство Србије и земаља у окружењу, Антикризне политике и посткризни процеси: изазови економске науке, Економски факултет, Универзитет у Нишу, 393-412. ISBN: 978-86-6139-086-9.</p> <p><i>У савременим динамичним условима пословања, креатори економске политике све већи значај</i></p>	M45

	<p>посвећују улози и месту кластера у подстицању развоја. На такво позиционирање кластера у развојној политици утицало је схватање да кластери, заједничким снагама свих својих чланова, обезбеђују боље услове и доприносе бржем и ефикаснијем економском развоју региона у коме су лоцирани. Доминантну карактеристику кластера у Србији чини низак степен њихове развијености, што намеће потребу за већом државном интервенцијом на овом подручју. Низак степен развијености кластера у Србији може се објаснити недостатком поверења, недовољном повезаношћу и ниским степеном кооперације предузећа која су укључена у кластере. Имајући то у виду, циљ овог рада је да на основу свеобухватне анализе, коришћењем методолошког инструментаријума, допринесе јаснијем разумевању места у улоге кластера у развојној политици.</p>	
5	<p>Костадиновић, И., (2014), Регионализација у оквиру Европске уније, Економски погледи, 16 (2): 125-145 Online ISSN: 2334-7570</p> <p><i>Циљ регионализације је вишезначан – политичка, развојна, економско- историјска, културна, демографска поставка. Са становништа Европске уније, циљ регионализације јесте пробијање граничних баријера између држава и ослобађања токова капитала, радне снаге и информације. Евидентно је, да се Регионализација, у том контексту, посматра као облик квалитетнијег управљања државом и њеним садржајима или као инструмент контроле и успостављања равнотеже између регионалних диспаритета, односно равномерније унутаррегионалне алокације ресурса. Европска унија придаје изузетан значај заједничкој регионалној политици земаља чланица ове интеграције. Наиме, регионална политика представља једну од фундаменталних политика Европске уније, која има за циљ јачање економске и социјалне кохезије кроз смањење разлика у нивоу развоја између држава и региона Европе. Регионална политика Европске уније даје на неки начин шансе и могућности за регионални развој држава чланица. У којој ће мери ова политика допринети регионалном развоју сваке државе, умногоме зависи од тога колико ће саме земље чланице и њихови региони успети те шансе да искористе на прави начин. Избор модела регионализације је специфичан сваке земље, па с тим у вези може се рећи да не постоји само један, јединствен, универзални модел који би могао бити применљив у свакој земљи.</i></p>	M52
6.	<p>Костадиновић, И., Петровић-Ранђеловић, М., (2015), Улога и значај слободних зона у привредном развоју: искуство Републике Србије и Европске уније, Економика, 61 (4): 97-108 ISSN 0350-137X</p> <p><i>У савременим условима пословања, креатори нове индустријске политике све већи значај поклањају развоју слободних зона као важном инструменту пословне инфраструктуре. Слободне зоне пружају огромне шансе за оснивање и развој малих и средњих предузећа и доприносе побољшању њиховог укупног пословања. Пракса је показала да многе земље, захваљујући слободним зонама, остварују значајне развојне резултате у поређењу са другим земљама. Наиме, земље које имају развијене слободне зоне остварују: значајан прилив страних директних инвестиција и нових технологија, пораст животног стандарда и повећање запослености. Оне земље које развијају слободне зоне имају већу конкурентску предност, остварују бржи привредни развој и ефикасније се укључују у међународне токове. Циљ овог рада је да на основу компаративне анализе пословања зона у Републици Србији и Европској унији, укаже да је Република Србија у последње време побољшала своју позицију и инвестициону климу, тако је да је пословање слободних зона доста олакшано.</i></p>	M52
7.	<p>Костадиновић, И., Петровић-Ранђеловић, М., (2015), Значај унапређења конкурентности сектора МСПП за развој привреде Републике Србије, Економске теме 53 (2): 253-272. ISSN 0351-1367</p> <p><i>Резултати бројних истраживања показују да сектор малих и средњих предузећа и предузетништва (МСПП) представља значајну покретачку снагу привредног развоја сваке земље и да је он потенцијални генератор предузетничких идеја и иновација. Са интензивирањем процеса транзиције након 2000. године сектор МСПП је постао носилац привредног раста и запошљавања и прерастао је у најдинамичнији и најефикаснији сегмент привреде Републике Србије. Низак ниво конкурентности овог сектора у Републици Србији представља важно ограничење његовог будућег развоја. Као основна конкурентска предност сваког савременог предузећа истиче се његова способност да иновира. Предност МСПП, поред многих других, огледа се и у иновативности. Због тога, основни правац развоја сектора МСПП јесте иновативни приступ реалним потребама тржишта. Имајући то у виду, циљ овог рада је</i></p>	M51

	<p>да допринесе јаснијем разумевању улоге и значаја сектора МСПП за привредни развој Републике Србије, као и да укаже на значај унапређења конкурентности и иновативности овог сектора за будући привредни развој националне економије.</p>	
8.	<p>Kostadinović, I., Kostić, Z., Ilić, I., (2015), "Compettiveness and developmental trends of the new industrial policy of the Republic Serbia", Facta Universitatis – series: Economics and Organization, 12 (2): стр. 129-142. ISSN 2406-050X (online)</p> <p>Достигнути ниво привредног развоја детерминише степен развоја индустрије у једној земљи. Циљ овог рада је сагледавање кључних одредница нове индустријске политике Србије у контексту европских интеграционих процеса. Исти се базира на анализи стратешких докумената Србије и Европске уније којима се уређује развој индустрије за период до 2020. године. Посебна пажња у раду посвећена је праћењу развојне динамике и уочавању тенденција у унапређењу индустријске конкурентности. Уочено је, да достигнути ниво индустријализације опредељује индустријску конкурентност једне националне економије. Србији је потребна ефикасна, индустријски конкурентна привредна структура која ће бити у стању да одговори све већим захтевима и изазовима на тржишту. Само адекватно конципирана и доследно примењена индустријска политика може пратити европске развојне токове у будућем периоду.</p>	M51
9.	<p>Kostadinović, I., Ilić, I., Kostić, Z., (2015), Clusters – A Specific Form of Connecting Business Entities in Order to Improve the Market Position, Hyperion Economic Journal, vol. 3, issue 3 (3), pp. 46-54 ISSN 2343-7995 (online)</p> <p>Кластери представљају економску базу која промовише регионални развој. Формирање кластерских организација је резултат реалних потреба за задовољењем економских интереса њених чланица. Сврха рада јесте промовисање позитивних промена које су резултат деловања кластера. Проучавањем специфичности процеса повезивања привредних субјеката, функционисања и развоја кластера, поставићемо смернице за унапређење ефикасности пословања привредних субјеката. Предузимањем наведених мера и акција за побољшање ефикасности пословања може се стимулисати равномерни регионални развој. Постигнути резултати удруженог пословања пољопривредних субјеката могу користити креаторима регионалних развојних политика, кластер менаџменту или члановима кластера, али и оним привредним субјектима који су у дилеми да ли пословати самостално или у оквиру кластера у циљу побољшања своје позиције на тржишту.</p>	
10.	<p>Радојичић, Ј., Костадиновић, И., (2016), Карактеристике и значај банкарског кредитирања малих и средњих предузећа, Антикризне политике и посткризни процеси: изазови економске науке, Економски факултет, Универзитет у Нишу, стр. 249-268, ISBN 978-86-6139-114-9</p> <p>Ограничени приступ изворима финансирања један је од највећих проблема, са којим се суочава сектор малих и средњих предузећа. То смањује могућности за инвестиције које су овим предузећима потребне да би повећала продуктивност и конкурентност, развила нова тржишта и креирала нова радна места. Мала и средња предузећа, у великој мери, зависе од финансирања банака, што је посебно изражено у условима када нису у довољној мери развијени алтернативни извори финансирања. И ако виде мала и средња предузећа као потенцијално профитабилан сегмент, банке често оцењују њихово кредитирање као ризично и скупо, услед чега је значајан део потреба ових предузећа за финансијским средствима незадовољен. Превазилажење ограничења за приступ банкарском кредитирању креира вредност како за сама предузећа тако и за банке. Као последица светске финансијске кризе значајно је порастао интерес за повећање приступа малих и средњих предузећа овом извору финансирања, како би се искористио њихов потенцијал као значајног генератора привредног раста.</p>	M45

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидат Ивана Костадиновић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у

Нишу. У складу са *Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада – докторске дисертације* Економског факултета у Нишу, кандидат је извршио све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, презентовао резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације на два докторантска колоквијума и пријавио тему докторске дисертације (Одлука НСВ број 8/18-01-003/14-017 од 02.06.2014. године). Кандидат испуњава и услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу.

Кандидат поседује више од једног научног рада објављеног у домаћем часопису са листе министарства надлежног за науку, као и доказ да је првопотписани аутор научног рада објављеног у часопису који издаје Универзитет у Нишу или факултет Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Садржај докторске дисертације, поред увода, закључка и литературе, чине четири логички повезане целине, које су у основи теоријско-концептуалне природе.

Први део дисертације под називом **Нова индустријска политика Републике Србије – стратегијски приступ развоју индустрије**, указује да уколико жели да има веће користи него трошкове од процеса глобализације, Србија мора да има властиту политику развоја која ће јој то и омогућити, будући да користи од глобализације аутоматизмом припадају великим, а трошкови малим земљама, као што је Србија. Једна од политика, којом наша земља може остварити користи од глобализације, јесте *индустријска политика*. Индустријска политика Републике Србије мора да представља политику убрзаног развоја индустрије. Овај део дисертације, управо, је оријентисан на нови модел индустријског раста и елементе *нове индустријске политике Србије*. Да би створила нову конкурентну одрживу индустријску структуру, индустријска политика мора да буде фокусирана на процес конзистентног спровођења структурних реформи.

У *другом делу* дисертације под називом **Пословна инфраструктура – савремени облици интерног организовања производње у индустрији** анализирали су се најважнији елементи пословне инфраструктуре и то: **пословни инкубатори, кластери, слободне зоне и научно-технолошки паркови**. Подаци о поменутих елементима пословне инфраструктуре, у овом делу су презентовани из секундарних извора (публикације и извештаји, стратешки и програмски документи, интернет странице...). Кластери и пословни инкубатори су се афирмисали као *нови модели развоја малих и средњих предузећа*. Они представљају значајно средство подршке развоја и раста малих и средњих предузећа (МСП), равномерног регионалног развоја и укључивања њихових привреда у европске интеграционе процесе.

У *трећем делу* дисертације под називом **Пословна инфраструктура као основа нове индустријске политике Републике Србије** анализирана је материја пословне инфраструктуре која није уређена правним оквиром. Иако, експлицитно не постоји правни оквир који дефинише пословну инфраструктуру, поједини елементи пословне инфраструктуре су уређени на нивоу Закона. Тако су се у дисертацији, анализирали поједини закони као што су: *Закон о иновационој делатности* којим су уређени научно-технолошки паркови и пословни инкубатори, *слободне зоне у Закону о слободним зонама*, као и *Закон о Просторном плану Републике Србије за период од 2010. до 2020. године*. Поред анализе Закона, којим је регулисана ова област, анализом су обухваћена и друга нормативна акта и стратешка и програмска документа (Стратегија и политика развоја индустрије, Стратегија регионалног развоја, Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа, Стратегија подстицања и развоја страних улагања, Стратегија развоја слободних зона и стратегија научног и технолошког развоја) у којима је препознат значај пословне инфраструктуре за нову индустријску политику Републике Србије.

У *четвртном делу* дисертације под називом **Пословна инфраструктура у процесу имплементације нове индустријске политике Републике Србије**, пре свега, детаљно су се анализирали најважнији циљеви нове индустријске политике, а затим је извршена анализа досадашњег развоја пословне инфраструктуре у Републици Србији, у циљу његове оцене и даљих препорука за будући развој појединих елемената пословне инфраструктуре. У овом делу дисертације указује се на чињеницу да индустријски развој није могуће спровести без ефикасног институционалног оквира, који се састоји од институција и инструмената, различитих политика којима се, сасвим сигурно, обезбеђује континуираност, стабилност и усклађеност у развојном процесу.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Циљ дисертације је да укаже на велику међузависност између елемената пословне инфраструктуре и индустријског развоја једне земље, односно нове индустријске политике. Поред тога, у дисертацији врло детаљно је анализиран развој елемената пословне инфраструктуре у Републици Србији и указано је на веома важну

чињеницу да је развој елемената пословне инфраструктуре неопходан за јачање конкурентности индустрије и целокупне привреде једне земље.

Као **специфични циљеви дисертације** истакнути су следећи: (1) анализа новог стратешког приступа индустријском развоју који се заснива на инвестицијама у нову технологију, иновацијама и хуманом капиталу; (2) дефинисање приоритетних циљева развоја индустрије, као и *нове индустријске политике Републике Србије*; (3) анализа настанка и развоја **индустријских кластера**; (4) указивање да предузећа учествовањем у кластеру: подижу ниво конкурентности, да им се омогућава излазак на шира тржишта, да имају приступ фондовима и повољнијим кредитима; (5) указивање да су се, у развијеним земљама, пословни инкубатори и кластери афирмисали као нови модели развоја малих и средњих предузећа; (6) анализа слободних производних зона које служе као средство за привлачење инвестиција у служби привредног и индустријског развоја; (7) указивање на чињеницу да су елементи пословне инфраструктуре прихваћени као успешни и ефикасни механизми за подстицање индустријског и регионалног развоја, како у развијеним, тако и у транзиционим земљама као што је Република Србија.

Детаљном анализом ових циљева дата је препорука да се убудуће мање улаже у пословну инфраструктуру, а да се, далеко, више пажње поклони квалитетнијем развоју елемената пословне инфраструктуре. Само уз такав развој може да се створи погодан амбијент за привлачење страних инвеститора, подстицање предузетништва и веће запошљавање радноспособног становништва.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

У дисертацији се истиче да мала и средња предузећа представљају окосницу развоја привреде, како развијених земаља, тако и земаља у развоју, као што је Република Србија. Да би опстала на тржишту, ова предузећа морају стално градити нове конкурентске предности. Те предности се могу градити унутар самих предузећа, али и кроз сарадњу и повезивање између њих. Један од начина подизања ефективности пословања и ефикасности развоја малих и средњих предузећа, а тиме и њихове конкурентности и конкурентности укупне привреде, јесте њихово повезивање у различите *елементе пословне инфраструктуре*.

Докторска дисертација садржи детаљну анализу досадашњег развоја елемената пословне инфраструктуре Србије. На основу те анализе долази се до закључка да је одређени напредак остварен, али се, исто тако, очекује да се у наредном периоду већа пажња поклони планирању развоја елемената пословне инфраструктуре и да се редовно прате потребе и захтеви малих и средњих предузећа. Блиска сарадња између најважнијих елемената пословне инфраструктуре, као и јавног и приватног сектора и многих развојних агенција и институција, привредних комора, потребна је како би се размениле битне информације и хармонизовале делатности и како би се постигли синергетски ефекти на повећање конкурентности, као и развој на локалном и регионалном нивоу. Поред тога, неопходно је ускладити активности пословне инфраструктуре са одговарајућим стратешким плановима. Упоредо, са претходно наведеним активностима, треба радити и на унапређењу људских ресурса у свим елементима пословне инфраструктуре: *кластерима, пословним инкубаторима, научно-технолошким парковима и слободним зонама*.

Посебан допринос докторске дисертације је у предлогу да се будући развој индустрије Републике Србије ослања у много већој мери на најважније елементе пословне инфраструктуре и да се далеко већа пажња поклони квалитету развоја елемената пословне инфраструктуре, јер ће само тако и доћи до остварења значајних и очекиваних резултата.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидат је уз уважавање сугестија ментора, као и чланова Комисије, у свим фазама припреме и израде докторске дисертације показао висок степен самосталности научног рада. На основу пажљиве анализе литературе из области економике индустрије (нова индустријска политика, развој елемената пословне инфраструктуре...), кандидат је самостално дефинисао основни и специфичне циљеве дисертације и указао на потребу дефинисања нове индустријске политике Републике Србије. Кандидат је, исто тако, извршио и детаљну анализу развоја елемената пословне инфраструктуре и навео да се будући развој индустрије Републике Србије мора, у много већој мери, ослањати на пословне инкубаторе, кластере, слободне зоне и научно-технолошке паркове.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија констатује да су резултати истаживања, научни допринос и самосталност научног рада кандидата задовољавајући и потпуно сагласни са одредбама Закона, Статута Универзитета и Статута Економског факултета у Нишу, у којима су прецизно дефинисани услови за позитивну оцену докторске дисертације. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Иване Костадиновић под називом **„Пословна инфраструктура као инструмент нове индустријске политике Републике Србије“** и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

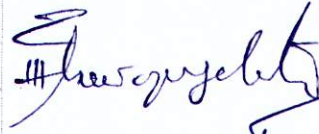

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовану Комисије

04-1847

Датум именовања Комисије

02.06.2016.

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	др Зоран Аранђеловић, редовни професор (Економија, Привредни развој и економска политика) (Економски факултет, Универзитет у Нишу)	председник
2.	др Живорад Глигоријевић, редовни професор (Економија, Привредни развој и економска политика) (Економски факултет, Универзитет у Нишу)	ментор, члан
3.	др Петар Веселиновић, редовни професор (Економија, Општа економија и привредни развој) (Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу)	члан

Датум и место:

06.06.2016.године, Ниш